

Kerää tietoa miten suomen koulujärjestelmän tasosta ja saatavuudesta ollaan oltu mieltä eri vuosikymmenillä. aloita 1930

Thought for 36s >

Tässä on vuosikymmenittäin koottu kuva siitä, miten Suomen koulujärjestelmän **tasosta (laadusta) ja saatavuudesta (pääsystä koulutukseen)** on puhuttu ja mitä on pidetty vahvuuksina/ongelmina. Aloitan 1930-luvusta, kuten pyysit. (Painotus on aikalaisten ja myöhempien tutkijoiden kuvaamissa käsityksissä ja keskusteluissa.)

1930-luku: oppivelvollisuus vakiintuu – mutta koulu jakaa kansaa

Järjestelmä: kansakoulu + rinnakkainen oppikoulujärjestelmä. Oppivelvollisuus oli säädetty 1921, mutta sen täysimittainen toteutuminen venyi kuntien kustannus- ja koulurakennusongelmien vuoksi 1930-luvun loppuun. Yle.fi +2

Saatavuus – miten nähtiin?

- Kansakoulu levisi koko maahan, mutta **alueelliset erot** (pitkät koulumatkat, puutteelliset tilat, opettajapula) olivat arkea erityisesti maaseudulla. Journal.fi +2
- Oppikouluun pääsy oli **sosiaalisesti valikoivaa**: maksullisuus ja pääsykokeet rajasivat sitä lähinnä kaupunkien ja varakkaampien perheiden lapsille. Tämä näkyi ajan kokemuksissa ”koulutie ei ollut kaikille”. Kirjastot +2

Taso – miten nähtiin?

- Kansakoulun opetuksen koettiin usein olevan **kurinalaista, opettajakeskeistä ja tietopainotteista**. Laatu vaihteli paljon paikkakunnittain. Muistipuisto
- Oppikoulu nähtiin ”sivistyksen väylänä” ja korkeamman tason kouluna, mutta samalla järjestelmä legitimisoi luokkaeroja. Oulu University ... +1

1940-luku: sota katkaisee koulupolkuja, tasa-arvopuhe vahvistuu

Saatavuus

- Sota ja evakot heikensivät koulunkäynnin jatkuvuutta, mutta samalla **kansakoulu nähtiin kansakunnan eheytyksen ja jälleenrakennuksen välineenä**.

Koulurakennusten määräkin notkahti sodassa ja kääntyi sitten nousuun.

Rakennettu Hyvi... +1

- Työläis- ja maaseututaustaiset kuvasivat koulutuksen mahdollisuuksia rajallisiksi, vaikka oppivelvollisuus jo ”oli olemassa” – käytännön esteet olivat vahvoja. UTUPub

Taso

- Opetuksen ihanteisiin kuului vahva **kansalaiskasvatus ja isänmaallisuus**; koulu nähtiin moraalien ja yhteiskuntajärjestyksen tukena. HOAY

1950-luku: koulutus laajenee, oppikoulu yleistyy

Järjestelmä: rinnakkaiskoulu jatkuu, mutta oppikouluun siirtyminen lisääntyy sotien jälkeen. Kirjastot

Saatavuus

- Kansakouluverkko kasvoi nopeasti ja koulumatkat lyhenivät; valtio ja kunnat investoivat laajasti koulurakennuksiin. Koulurakennus +1
- Oppikouluun pääsy **demokratoitui osittain**: yhä useampi siirtyi sinne, mutta erot taustojen välillä säilyivät. Kirjastot

Taso

- Julkisessa keskustelussa oppikoulun laajeneminen nähtiin pääosin myönteisenä ”koulutustason nostona”, mutta järjestelmän kaksijakoisuutta kritisoitiin yhä useammin. Oulu University ... +1

1960-luku: päätös peruskoulusta – laatu vs. tasa-arvo

Järjestelmä muuttumassa: 1967–68 päätökset kohti yhtenäistä peruskoulua.

oppivaverkosto.fi +2

Saatavuus – keskustelu

- Peruskoulun perustelua hallitsi ajatus **samasta koulusta kaikille** paikasta ja taustasta riippumatta. Se nähtiin hyvinvointivaltion tasa-arvohankkeena. oppivaverkosto.fi +1

Taso – keskustelu

- Uudistuksen vastustajat pelkäsivät **tason laskevan**, kun ”eri tasoiset oppilaat samaan kouluun”. Kannattajat painottivat, että yleinen taso nousee, kun koko ikäluokka saa pidemmän koulutuksen. Yle.fi +1

1970-luku: peruskoulu käyttöön – kiivas tasokiista

Saatavuus

- Peruskoulu laajensi oppivelvollisuuden 9 vuoteen ja poisti maksullisen jaottelun: **koulutusmahdollisuudet yhdenmukaistuivat koko maassa.** Yle.fi +2

Taso

- Aikalaiskeskustelu oli jyrkkää:
 - **pelko massatasosta ja vaatimustason laskusta** (erityisesti oppikoulupuolelta ja oikeistosta)
 - **vs. usko osaamisen ja sivistyksen laajenemiseen kaikille.** Yle.fi +3
- Myöhemmät tutkimukset ovat osoittaneet, että peruskoulu **paransi oppimistuloksia etenkin heikommista taustoista tulevilla ja kavensi eroja ilman että huippujen taso romahti.** taloustieteelline... +1

1980-luku: ”menestystarinan” rakentuminen, resursseja ja uudistuksia

Saatavuus

- Peruskoulu vakiintui ja nähtiin yhä selvemmin **yhdenvertaisuuden kivijalkana.** VSLJ ry
- 1980-luvulla poistettiin tasokurssit ja pyrittiin yhtenäisempään kouluun. labore.fi

Taso

- Talouden nousu mahdollisti panostukset; keskustelua hallitsi **koulun kehittämisoptimismi** ja opettajankoulutuksen vahvistuminen. oppivaverkosto.fi +1

1990-luku: lama, hajauttaminen ja huoli resursseista

Saatavuus

- Laman aikana rahoitusta leikattiin ja **palvelut eriytyivät kuntien välillä**. Sama koski koulun arkea: ryhmäkokoja kasvatettiin ja tukipalveluja supistettiin. Yle.fi +3
- Hallintoa ja opetusta hajautettiin: 1994 opetussuunnitelma antoi enemmän valtaa kunnille ja kouluille. Tämä nähtiin sekä joustavuutena että riskinä yhdenvertaisuudelle.

Trepo +1

Taso

- Koulun tasosta puhuttiin **resurssien kautta**: huoli siitä, että leikkaukset rapauttavat pitkän aikavälin laatua. Yle.fi +1

2000-luku: PISA-huiput ja kansallinen ylpeys

Saatavuus

- Peruskoulua pidettiin kansainvälisesti **poikkeuksellisen tasa-arvoisena ja saavutettavana**, lähikouluperiaate vahvana. karvi.fi +1

Taso

- PISA-menestys (2000-luvun alusta) teki koulusta **kansallisen ylpeyden aiheen** ja "maailman parhaan peruskoulun" symbolin. Keskustelu painottui tulosten selittämiseen hyvillä rakenteilla: opettajien korkea koulutus, yhteinen koulu, tukioppilasjärjestelmät. okm.fi +2

2010-luku: tulosten lasku ja eriarvoistumisen pelko

Saatavuus

- Kasvava puhe **alueellisesta ja sosiaalisesta eriytymisestä**: kouluvalinnat, painotettu opetus ja asuinalueiden eriytyminen nähtiin uhkana lähikoulun tasa-arvolle. vatt.fi +2

Taso

- PISA-tulosten ja muiden arviointien lasku käänsi keskustelun sävyä: hehkutuksesta **huoleen oppimistason pitkäaikaisesta heikkenemisestä**. labore.fi +2
- Selityksinä toistuvat: resurssien niukkuus laman jälkeen, oppilaiden hyvinvointi- ja motivaatio-ongelmat, sekä eriarvoisuuden kasvu. Yle.fi +2

2020-luku: epäinhollisuuden kasvu ja "miten läännetään"

2020-luku: oppivelvollisuuden laajennus + miten kaannetaan suunta?”

Saatavuus

- Oppivelvollisuus laajennettiin 2021 toisen asteen loppuun (12 vuotta). Uudistus perusteltiin nimenomaan **saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden parantamisella**, jotta jokainen nuori pääsee tutkintoon. Yle.fi +1
- Inklusiosta ja tuen riittävyydestä käydään vilkasta keskustelua: osa näkee inklusion tasa-arvotekona, osa resurssiongelmana. Journal.fi +1

Taso

- Julkisessa keskustelussa keskiössä ovat **jatkuva oppimistulosten lasku ja osaamistason ”käännne alas”**, vaikka Suomi on yhä keskiarvoa parempi kansainvälisesti. Yle.fi +2
- Samalla puhutaan siitä, että PISA ei ole ainoa mittari: koulun tavoitteiksi nostetaan myös hyvinvointi, osallisuus ja tulevaisuustaidot. Opettaja.fi +1

Yhteenveto pitkistä linjoista

1. Saatavuus:

- 1930–50-luvut: oppivelvollisuus ja kansakoulun leviäminen paransivat pääsyä, mutta oppikoulu oli pitkään eliitin väylä. Elinkeinoelämän... +2
- 1970-luvulta eteenpäin: peruskoulu teki koulutuksesta käytännössä universaalin. 1990-luvulta alkaen huolia eriytymisestä nousi uudelleen. Yle.fi +2
- 2020-luvulla laajennettu oppivelvollisuus jatkaa ”kaikille tutkinto” -linjaa.

Valtioneuvosto +1

2. Taso:

- 1930–60-luvut: taso nähtiin vahvasti **epätasa-arvoisesti jakautuneena** (oppikoulu korkea, kansakoulu vaihteleva). Kirjastot +1
- 1970-luvun peruskoulu herätti pelkoa laadun laskusta, mutta tutkimus ja kansainväliset tulokset käänsivät käsityksen menestykseksi. Yle.fi +2
- 2000-luku: ”huippukoulu”-maine PISA-menestyksellä.
- 2010–2020-luvut: **huoli laskusta ja eriarvoistumisesta** hallitsee, mutta rinnalla etsitään laajempaa käsitystä koulun tehtävästä. labore.fi +3

Jos haluat, voin seuraavaksi tehdä tästä **tiiviin aikajanan** tai täydentää joka vuosikymmentä esimerkkisitaateilla aikakauden lehdistä/komiteamietinnöistä (1930–70 erityisesti), mutta tämä perusrunko antaa jo aika hyvän ”mielipidehistoriallisen” kaaren.

Sources